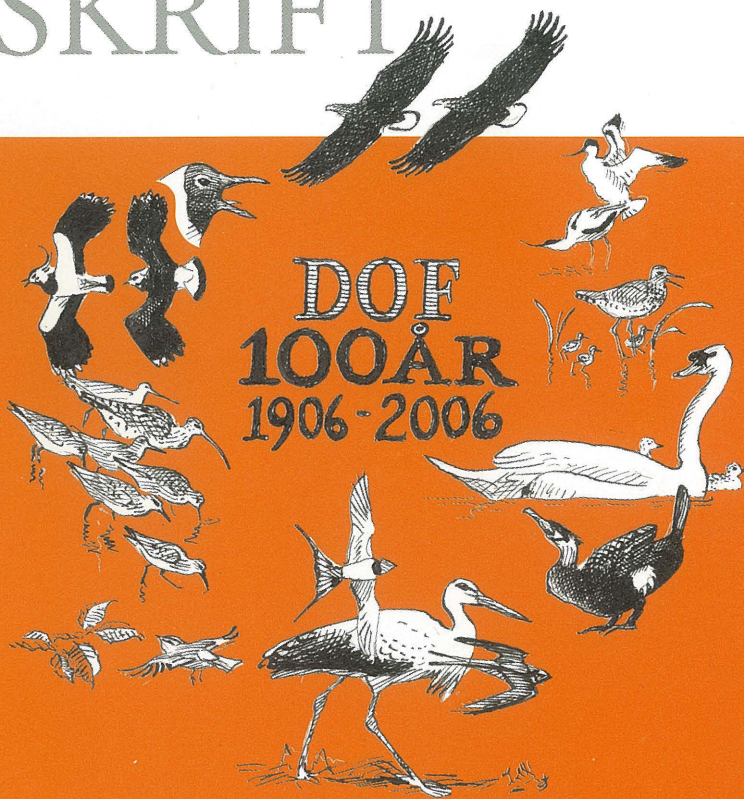

DANSK ORNITOLOGISK FORENINGS TIDSSKRIFT

DOF
100ÅR
1906-2006

*100-års festskrift for
Dansk Ornitologisk Forening*

100. årgang · 2006 nr 3

Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift

Redaktør: Kaj Kampp, Sindshvilevej 8, 3. th, 2000 Frederiksberg (kkampp@mail.dk)

I redaktionen: Johannes Erritzøe, Knud Falk, Jon Fjeldså, Christian Glahder, Hans Meltofte, Anders Tøttrup.

Hans Meltofte har stået for idé, redaktion og layout af dette nummer af tidsskriftet.

DOFT udgives med støtte fra Undervisningsministeriets tips- og lottomidler samt Skov- og Naturstyrelsens jagttegnsmidler, og udgivelsen af dette festskrift er yderligere støttet af Skov- og Naturstyrelsens jagttegnsmidler og **TUBORGFONDET**.

Sats og tryk: Litotryk Svendborg ^/s

ISSN 0011-6394

Dansk Ornitologisk Forening

Landsforeningen for fuglebeskyttelse og fugleinteresserede.
Stiftet 15. oktober 1906.

Adresse: Vesterbrogade 138-140, 1620 København V

Telefon 33 28 38 00; **telefax** 33 31 24 35; **e-mail** dof@dof.dk; **homepage** www.dof.dk

Kontortid mandag-torsdag 10:00-16:00, fredag 10:00-15:00

Foreningens formål er at fremme kendskabet til og interessen for vilde fugle og naturbeskyttelse samt at arbejde for beskyttelse af fugle og forbedring af deres levevilkår nationalt og internationalt.

Struktur: Foreningen ledes af et repræsentantskab og en hovedbestyrelse. Til varetagelse af foreningens formål på lokalt plan findes der lokalforeninger (svarende til amtskommunerne). Hovedbestyrelsens formand er foreningens formand. Lokalafdelingerne arrangerer bl.a. møder og ekskursioner m.v.

Publikationer: Foreningens regelmæssige publikationer er *Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift* (foreningens videnskabelige tidsskrift), *Fugle og Natur* samt *Fugle i Felten*, alle med 4 numre pr år.

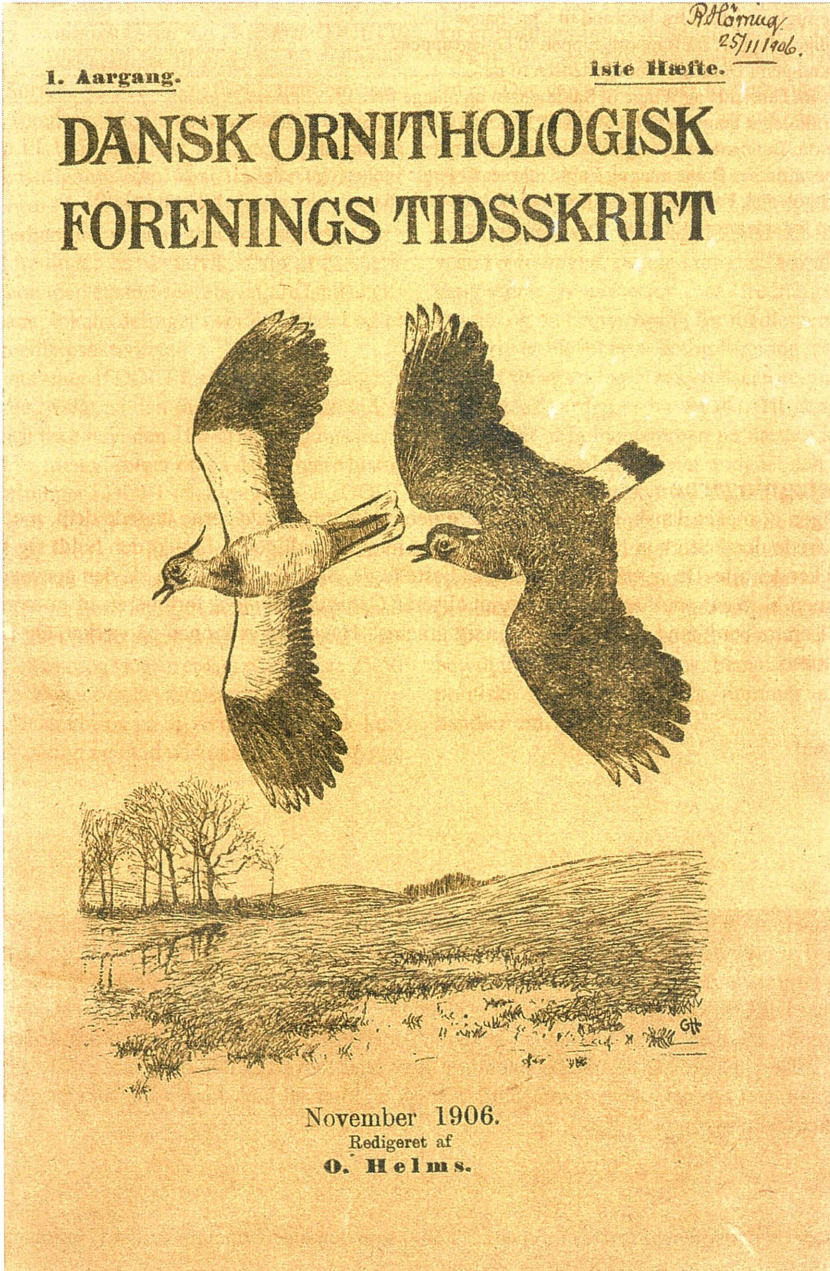
Kontingent: Kernemedlemmer kr. 375 pr år. Juniormedlemmer (under 18 år) kr. 185 pr år. Medlemmer (modtager alene *Fugle og Natur*) mindst kr. 250 pr år. Husstande kr. 495 pr år.

Indmeldelse sker ved at indbetale beløbet på giro 7 00 08 39, DOF, Vesterbrogade 138-140, 1620 København V.

For foreign readers (outside Scandinavia) an optional subscription at reduced rates (Dansk Orn. Foren. Tidsskr. alone) is offered. Inquiries for further details may be sent to DOF, Vesterbrogade 138-140, 1620 København V, Denmark.

100-års festskrift for Dansk Ornitologisk Forening

17 essays om dansk ornitologi

Indhold

DOFs faglige miljø: fra hobby til politisk indflydelse	100
Kongerækken: fra Lehn Schiøler til Lorenz Ferdinand	109
Jagten og ornitologerne: fra dokumentation til lovændringer	150
Foreningen og institutionerne: fra DOF til ZM, OC og DMU	165
Brydninger mellem fagornitologer og feltornitologer: fra borgerskab til hitjægere	176
Danske Fugle, Dansk Fugleforskning og Feltornithologen: fra opposition til integration	188
De store feltprojekter: fra viden til naturbevarelse	197
Studielejre og felttræf: fra ynglefugletællinger til trækobs og sjældenheder	206
De danske fuglestationer: fra Jordsand til Christiansø	215
DOFs faglige grupper: fra Rapportgruppen til Uglegruppen	226
Ringmærkningen i Danmark: fra Mortensen til nu	242
Grønland: fra Fabricius og Winge til Salomonsen og mange flere	254
Danske ornitologer langt fra hjemmet: fra P.W. Lund til international fuglebeskyttelse	265
Værkerne om Danmarks fugle: fra Kjærbølling til Fuglene i Danmark	276
Felthåndbøgerne: fra Roms atlas og Fugle i farver til Fugle i felten og Gulls	294
Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift: fra lokalfaunistik til nationalt videnskabeligt tidsskrift	300
Fremtiden: fra amatørornitologi til professionalisme	307
Forfatterne	311

Forsidetegningerne

Hættemågen er meget dansk, året rundt. Vadefuglene ikke mindst. Jægerne jagede dem, men det lykkedes at frede dem! Storken fandt sig til rette, men forsvandt alligevel. Smukt den holdt sig så længe. Svalerne kender alle. De er måske de allersmukkeste fugle. Skarven skabte uro, da den genvandt sin ret. Knopsvanen blev nationalfugl. Rødben symboliserer *Operation Tringa*, forløberen til et stort resultat skabt af Lorenz Ferdinand. Klyderne parrer sig graciøst. Havørnen er kronen på værket. Og Lærken ej at forglemme...

Jens Gregersen

Tak

I redaktionen af DOFT er vi meget glade for, at 17 aktive og i forvejen hårdtarbejdende DOFere har bidraget til at gøre dette nummer af tidsskriftet til noget ganske særligt. Vi har tillige kunnet trække på viden og kommentarer fra nogle 'vise ældre', som er folk, der har kendt foreningen i mange år, og som venligst har læst alle kapitlerne igennem for os. Det drejer sig i særlig grad om to personer, som vil være mange 'gamle' medlemmer af foreningen bekendte: Joes Ramsøe Jacobsen og Thomas Rosenberg. En længere række hjælpere har desuden gennemlæst flere eller færre kapitler, og vi er dem alle taknemlige for indsatsen. Det samme gælder Søren Garder Brask og Michael Fink Jørgensen, som har lavet en stor del af billedscanningerne.

Redaktionen

På titelbladet ses forsiden af første nummer af DOFT, som den blev tegnet af Gerhard Heilmann, og som forsiden næsten uændret så ud i 82 år.

Forord

I år er det 100 år siden at 35 fugleinteresserede danskere samledes i "Wivels Lokaler 15. Oktober, Kl. 8 Aften" og dannede Dansk ornithologisk Forening, der første år havde 128 medlemmer og et årligt kontingent på 4 kr. De første mange årtier var foreningen en lille klub af overvejende københavnske fugleinteresserede, der udgav fagtidsskriftet *Dansk ornithologisk Forenings Tidsskrift* (DOFT), arrangerede ekskursioner til gode fuglelokaliteter - såsom Sortedamsøen - og afholdt medlemsmøder med foredrag. Medlemstallet var under 1000 helt frem til 1951, men da kom der også gang i en medlemstilgang, som først fladede ud i løbet af 1990'erne. På det tidspunkt nåede vi op på godt 12000 medlemmer eller stort set det samme som i dag, og foreningen havde udviklet sig til en stærk organisation med et stort sekretariat, tre landsdækkende blade, lokalafdelinger overalt i landet og et væld af medlemsaktiviteter.

I dette nummer af DOFT fortæller vi foreningens historie med vægt på den faglige side af arbejdet. Det er altså ikke hele den 100-årige organisatoriske historie, men vi følger op på de tidligere historiske beretninger i DOFT (Salomonsen, F., DOFT 50: 253-266, 1956) og Fugle (Frølich, T., Fugle 1(4): 10-19, 1981). Vi har valgt at lade 17 aktive DOFere skrive 17 essays om forskellige temaer omkring foreningens faglige engagement og dansk ornitologi. Det første essay er en delvis nøgle til resten af kapitlerne, og vægten er lagt på de sidste 25-50 år, som der ikke er berettet samlet om før.

Vi har bestrebt os på at være så historisk korrekte som muligt og i vid udstrækning underbygge

oplysningerne med kildehenvisninger. Men vi lever i en fortravlet tid, og vi kan ikke afvise, at mere grundige undersøgelser ville kunne afdække sammenhænge, som vi har overset eller fejltolket. Et af vores store problemer har været, at langt de fleste af 'de gamle' er væk, hele generationen for os 'midaldrende', så der er ikke mange medlemmer, der har erindringer om foreningen fra før 1950'erne.

DOF har aldrig været en egentlig akademisk forening. Der var således kun to fagzoologer blandt de første medlemmer, og amatørornitologerne har altid udgjort langt hovedparten af foreningens medlemmer. Men fagornitologerne har i varierende grad præget foreningens arbejde og ikke mindst kvaliteten af tidsskriftet og dermed det faglige niveau i foreningen. Denne faglighed har altid på én gang været en styrke for vores fredningspolitiske indsats og en begrænsning for medlemstallet, idet vi aldrig er blevet en folkelig forening, sådan som flere af de store fuglebeskyttelsesforeninger i andre dele af verden er blevet det. Til gengæld har vi formået at holde sammen på næsten alle typer fugleinteresserede, så vi har undgået den polarisering mellem fuglebeskyttere, feltornitologer og fagornitologer, som præger næsten alle andre lande. Det har betydet, at langt de fleste af selv de mest rabiate twitchere deltager i optællinger og indrapporterer observationer til foreningens projekter.

Det er i høj grad disse feltornitologer og deres betydning for foreningens bemærkelsesværdige politiske indflydelse, dette nummer af DOFT handler om.

Hans Meltofte

